РЕЗЮМЕТА НА РЕЦЕНЗИРАНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ

на гл. ас. д-р Жанета Николаева Цонева

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”,
област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.4. Социални дейности,
специалност „Консултиране и компетентност за социална работа“,
обявен в Държавен вестник, бр. 53 от 09.06.2026 г.

1. НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ

1.1 НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ В ИЗДАНИЯ, КОИТО СА РЕФЕРИРАНИ И ИНДЕКСИРАНИ В СВЕТОВНОИЗВЕСТНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ

1. Tsoneva, Zh. (2026). Study of the Relationship Between Professional and Socio-Emotional Competences in the Training of Future Social Work Professionals. *Multidisciplinary Journal of Educational Research, Online First Published: 29th May 2026*, pp. 1-25. Available at: http://dx.doi.org/10.17583/remie.195042. *(Scopus)*

Въпросът за професионалните компетенции на социалните работници е предмет на множество изследвания, фокусирани върху фактори, свързани с развитието на професионални знания и умения. Статията анализира основните компоненти на компетентността – знание, умения и поведение (емоции, нагласи, ценности), както и взаимовръзките между тях. За целите на изследването се предлага работна дефиниция на компетентността. Разглежданият проблем включва и теоретичен преглед на социално-емоционалните и професионалните компетентности. Значимата роля на социално-емоционалните компетентности в обучението на бъдещи професионалисти в социалната работа все още не е подробно изследвана. Статията представя изследователско пилотно изследване, което разглежда връзката между социално-емоционалните и професионалните компетентности на бъдещите специалисти по социална работа в контекста на изискванията за професионална дейност. Изследването беше проведено сред ограничена извадка от студенти в специалността „Социални дейности“. Резултатите предполагат положителна връзка между социално-емоционалните и професионалните компетентности, въпреки това, резултатите трябва да се тълкуват предпазливо поради изследователския характер на изследването и малкия размер на извадката.

The issue of professional competences of social workers has been the subject of research of numerous studies focusing on factors related to the development of professional knowledge and skills. The article analyzes the main components of competence – knowledge, skills, and behavior (emotions, attitudes, values), as well as the interrelations between them. For the purposes of the study, a working definition of competence is proposed. The problem under consideration also includes a theoretical review of socio-emotional and professional competences. The significant role of socio-emotional competences in the training of future social work professionals has not yet been thoroughly researched. The article presents an exploratory pilot study examining the relationship between the socio-emotional and professional competences of future social work specialists in the context of professional activity requirements. The

study was conducted among a limited sample of students in the specialty “Social Activities”. The results suggest a positive association between socio-emotional and professional competences; however, the findings should be interpreted cautiously due to the exploratory nature of the study and the small sample size.

2. Tsoneva, Zh. (2026). The role of artificial intelligence in educational technologies for higher education purposes – an experimental study. *Green Future Technologies SIA, Conference on Secure Systems Design and Technology Development (SysTechDev) 2026 - под печат*

Настоящото изследване се фокусира върху ролята на изкуствения интелект в образователните технологии във висшето образование. Съвременната визия и нужди на настоящите и бъдещите професии поставят нови изисквания за обучение на бъдещите специалисти, свързани с използването и прилагането на високотехнологични обучителни ресурси. Значимостта на разглежданите въпроси произтича от необходимостта обучението да се адаптира към съвременните изисквания на професионалната практика. В България приложението на изкуствения интелект във висшето образование се развива бързо, но има области, в които все още е в ранен процес на проявяване. Целта на изследването е да анализира развитието на образователните технологии с помощта на изкуствен интелект и да представи резултатите от пилотно експериментално изследване сред студенти, насочено към усъвършенстване на досега прилаганите учебни технологии чрез внедряване на изкуствен интелект. Резултатите от експерименталното изследване показват повишаване на мотивацията и ефективността на учене на студентите, използвайки ИИ за учебни цели.

This research focuses on the role of artificial intelligence in educational technologies in higher education. The modern vision and needs of current and future professions set new requirements for the training of future specialists related to the use and application of high-tech training resources. The relevance of the issues under consideration stems from the need to adapt the training to the modern requirements of professional practice. In Bulgaria, the application of artificial intelligence in higher education is developing rapidly, but there are areas where it is still in its early manifestation process. The purpose of this study is to analyze the development of educational technologies using artificial intelligence and to present the results of a pilot experimental study among students, aimed at upgrading the previously applied learning technologies by implementing artificial intelligence. The results of the experimental study show an increase in student motivation and learning efficiency using AI for learning purposes.

1.2 НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ В НЕРЕФЕРИРАНИ СПИСАНИЯ С НАУЧНО РЕЦЕНЗИРАНЕ ИЛИ В РЕДАКТИРАНИ КОЛЕКТИВНИ ТОМОВЕ

3. Цонева, Ж. (2021). Социални, емоционални и междукултурни компетенции в социалната работа. Академично списание „Управление и образование“, Том 17 (4), Бургас, изд. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, 55-60, ISSN 13126121.

Разработката представя значението на емоционалните, социалните и междукултурните компетенции в контекста на социалната работа. Връзката между тези компетенции се разглежда като основа за ефективна социална работа. Анализът на литературата показва, че съществуват важни теоретични взаимодействия между емоционалните, социалните и междукултурните компетентности, които включват компоненти като емпатия, самосъзнание, съпричастност, мотивация, социални умения и други. Разбирането на същността на разглежданите компетенции е неразделна част от подобряването на ценностите на социалната работа.

The development presents the importance of emotional, social and intercultural competencies in the context of social work. The relationship between these competences is seen as the basis for effective social work. Analysis of the literature shows that important theoretical interactions exist between emotional, social and cross-cultural competencies, which include components such as empathy, self-awareness, empathy, motivation, social skills, and others. Understanding the essence of the competencies under consideration is an integral part of improving the values of social work.

4. Цонева, Ж. (2022). Концепцията за социални иновации в социалната работа с деца и семейства. *Академично списание „Управление и образование“*, Том 18 (4), Бургас, изд. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, 53-59, ISSN 13126121.

Представената статия разглежда ключови концепции и термини, основните области на социалната иновация. Основната цел на статията е да се представят актуалните тенденции в изследванията на социалните иновации в социалната работа с деца и семейства, като се очертае богатата, многоизмерна природа на явлението „социални иновации“. Представени са различни теоретични гледни точки за ролята на социалната иновация в социалната работа. Направеният теоретичен анализ на различните дефиниции на понятието „социални иновации“ и разгледаните иновативни практики позволява социалните иновации в работа деца и семейства да се разглеждат като стратегически инструмент за промяна. Основната им цел е да се подобри начинът, по който се планират, организират и предоставят услугите за деца и семейства. За да бъде тази промяна ефективна, иновациите следва да обхващат всички равнища на социалната работа – системно ниво, ниво на услугите и нивото на взаимодействие между клиента и специалиста.

The presented article examines key concepts and terms, the main areas of social innovation. The main objective of the article is to present the current trends in social innovation research in social work with children and families, outlining the rich, multidimensional nature of the phenomenon of "social innovation". Various theoretical points of view on the role of social innovation in social work are presented. The theoretical analysis of the different definitions of the concept of "social innovations" and the considered innovative practices allows social innovations in the work of children and families to be considered as a strategic tool for change. Their main goal is to improve the way services for children and families are planned, organised and delivered. For this change to be effective, innovations should cover all levels of social work – system level, service level and customer-professional level of interaction.

5. Цонева, Ж. (2025). Резилианс подходът в социалната работа със семейства – ключови компетентности. *Академично списание „Управление и иновации“*, Том 21. (4), Бургас, изд. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, 73-79, ISSN 13126121.

Статията разглежда ролята и значението на резилианс подхода в социалната работа със семейства, преживели травматични събития. Представени са концепции и модели на устойчивост. Основната цел на разработката е да се очертае значимостта на резилианс подхода в социалната работа със семейства след преживени тежки житейски събития чрез използване на ключови компетентности за изграждане на устойчивост. Проучват се литературни източници по проблема, реализира се емпирично проучване на ключови компетентности за изграждане на устойчивост след преживяно неблагоприятно събитие. Въз основа на резултатите от изследването са изведени основни ключови компетентности за изграждане на устойчивост. Изследването потвърждава, че развитието на ключови компетентности в рамките на резилианс подхода повишава устойчивостта, подкрепя и подпомага функционирането на семействата, преживели неблагоприятни събития.

The article examines the role and importance of the resilience approach in social work with families who have experienced traumatic events. Concepts and models of sustainability are presented. The main goal of the development is to outline the importance of the resilience approach in social work with families after experiencing difficult life events through the use of key competencies for building resilience. Literature sources of the problem are studied, an empirical study of key competencies for building resilience after an adverse event is implemented. Based on the results of the study, key competencies for building resilience are derived. The study confirms that the development of key competences within the framework of the resilience approach increases the resilience, supports and supports the functioning of families who have experienced adverse events.

6. Цонева, Ж. (2025). Концепцията „родителско отчуждение“ – ролята на консултирането в социалната работа. *Академично списание „Управление и образование“*, Том 21 (4), Бургас, изд. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, 67-72, ISSN 13126121.

Родителското отчуждение като комплексен социално-психологически и правен феномен с неблагоприятни последици за децата и семейството, налага използването на консултиране и специализирани интервенции в социалната работа, насочени към подкрепа, ориентиране и развитие на умения за ефективно справяне. Целта на статията е да подчертае основните точки в концепцията за родителско отчуждение и да очертае ролята на консултирането в социалната работа по отношение на пряката работа и превенцията. Разглежда основни концепции и теории, свързани с родителското отчуждение.

Parental alienation, as a complex socio-psychological and legal phenomenon with adverse consequences for children and the family, requires the use of counseling and specialized interventions in social work, aimed at supporting, orienting and developing skills for effective coping. The aim of the article is to highlight the main points in the concept of parental alienation and to outline the role of counseling in social work in terms of direct work and prevention. It examines basic concepts and theories related to parental alienation.

7. Цонева, Ж. (2026). Сравнителен анализ на модели на социална работа с деца в риск в България и страните от ЕС. *Академично списание „Управление и образование“*, Том 22 (1), Бургас, изд. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, 33 - 39, ISSN 13126121.

В контекста на динамични социално-икономически предизвикателства, задълбочаващи се неравенства и нови форми на социална уязвимост, нуждата от ефективни модели за подкрепа и защита на децата придобива особена грижа. Тази статия се опитва да представи и сравни различни модели на социална работа с деца в риск в България и избрани страни от Европейския съюз. Целта е да се подчертаят основните характеристики, сходства и разлики между тези модели, както и да се идентифицират добри практики, свързани с превенцията, семейно-ориентираната подкрепа и интеграцията на социалните услуги.

In the context of dynamic socio-economic challenges, deepening inequalities and new forms of social vulnerability, the need for effective models for support and protection of children acquires particular relevance. This article attempts to present and compare different models of social work with children at risk in Bulgaria and the countries of the European Union. The aim is to highlight the main characteristics, similarities and differences between these models, as well as to identify good practices related to prevention, family-oriented support and integration of social services.

8. Цонева, Ж. (2026). Изследване на социалните, психологическите и икономически проблеми, пред които са изправени семействата с репродуктивни проблеми в България. *Академично списание „Управление и образование“*, Том 22 (1), Бургас, изд. Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, 40-46, ISSN 13126121.

Репродуктивните проблеми са многопластов социален и здравен феномен, който изисква координирани усилия на здравната система, социалните услуги, НПО и обществото като цяло. Тази статия представя резултатите от пилотно изследване сред хора с репродуктивни проблеми в България. Целта е да се очертаят социалните, психологическите и икономическите проблеми, пред които са изправени двойките с репродуктивни затруднения, и да се подчертае, че само чрез интегриран и холистичен подход може да се предостави адекватна подкрепа на семействата, преминаващи през този дълъг и труден процес. Реализирано е пилотно проучване сред 73 участници, преживяващи репродуктивни затруднения. Резултатите от изследването потвърждават необходимостта от развитие на интегрирани и комплексни социални услуги, в които консултирането и професионално ориентираната социална подкрепа да подпомагат хората с репродуктивни проблеми в България.

Reproductive problems are a multi-layered social and health phenomenon that requires coordinated efforts by the health system, social services, NGOs and society as a whole. This article presents the results of a pilot study among people with reproductive problems in Bulgaria. The aim is to outline the social, psychological and economic problems faced by couples with reproductive difficulties and to emphasize that only through an integrated and holistic approach can adequate support be provided to families going through this long and difficult process. A pilot study was carried out among 73 participants experiencing reproductive difficulties. The results of the study confirm the need for the development of integrated and complex social services in which counseling and professionally oriented social support can support people with reproductive problems in Bulgaria.

9. Цонева, Ж. (2026). Изкуственият интелект в социалната работа с деца в риск в България. *Е-списание за социална работа.* Бр. 1, година XIV, 47-68, ISSN 1314-9644.

Статията разглежда нагласите и готовността на специалистите по социална работа в услуги за деца в риск в България по отношение на ролята и приложението на изкуствения интелект. В ерата на високите технологии социалната работа трябва да продължи да допринася в полза на повишаване благосъстоянието на децата в риск чрез използването на иновативни решения, които могат да бъдат постигнати чрез внедряването и приложението на изкуствен интелект. Резултатите от реализирано проучване сред 102 специалисти по социална работа с деца в риск в България показват, че прилагането на изкуствен интелект в социалните услуги за деца в риск може да допринесе за подобряване на качеството на социалната работа и благосъстоянието на децата.

The article examines the attitudes and readiness of social work specialists in services for children at risk in Bulgaria regarding the role and application of artificial intelligence. In the era of high technology, social work must continue to work in favor of increasing the well-being of children at risk through the use of innovative solutions that can be achieved through the implementation and application of artificial intelligence. The results of a survey among 102 specialists in social work with children at risk in Bulgaria show that the application of artificial intelligence in social services for children at risk can contribute to improving the quality of social work and improving the well-being of children.

10. Tsoneva, Zh. (2026). The role of social media in the development of intercultural competences among future social workers. *Quest Journals, Journal of Research in Humanities*

and Social Science (JRHSS), Vol. 14, Issue 7 (July 2026), pp. 44-51, ISSN 2321 – 9467, DOI: 10.35629/9467-14074451.

В съвременните мултикултурни общества междукултурната компетентност е основно изискване за ефективна социална работа. В същото време социалните медии се оформят като важни платформи за комуникация, взаимодействие и културно разнообразие. Проучването изследва ролята на социалните медии в развитието на междукултурни компетентности сред бъдещите социални работници. Настоящото изследване има за цел да изследва как използването на социални медии допринася за междукултурната осведоменост на студентите, тяхното отношение към културното разнообразие и самооценката на готовността им за професионална работа в интеркултурна среда. Проведено е количествено кръстосано изследване сред 51 студенти, обучаващи се в специалност „Социални дейности“ в Техническия университет - Габрово, България. Емпиричните данни бяха събрани в рамките на един времеви момент чрез стандартизирано анкетно проучване. Резултатите от изследването показват, че социалните медии играят значима роля във формирането на междукултурни компетентности сред бъдещите социални работници. Установена е статистически значима връзка между честотата на онлайн взаимодействията с различни културни общности и групи и самооценката на междукултурните компетентности. Получените резултати подчертават потенциала на социалните мрежи като допълващ инструмент за развитие на социални компетентности в обучението по социална работа.

In modern multicultural societies, intercultural competence is a basic requirement for effective social work. At the same time, social media is emerging as important platforms for communication, interaction, and cultural diversity. The study explores the role of social media in the development of intercultural competences among future social workers. This study aims to explore how the use of social media contributes to students' intercultural awareness, their attitudes towards cultural diversity and self-assessment of their readiness for professional work in an intercultural environment. A quantitative cross-sectional study was conducted among 51 students enrolled in the specialty "Social Activities" at the Technical University of Gabrovo, Bulgaria. The empirical data were collected within a single point in time through a standardized survey. The results of the study show that social media plays a significant role in the formation of intercultural competences among future social workers. A statistically significant relationship has been established between the frequency of online interactions with different cultural communities and groups and the self-assessment of intercultural competences. The results obtained highlight the potential of social networks as a complementary tool for the development of social competences in social work training.

11. Цонева, Ж. (2014). Съвременни подходи, използвани в социалната работа с деца със СОП. *Международна научна конференция „Социалните науки и икономиката“ (Въздействие и перспективи за сътрудничество). 31 октомври 2014 г.* Акад. Изд. „Ценов“, 206-213, ISBN 978-954-23-1006-8.

Настоящият доклад представя съвременните подходи в социалната работа с деца със специални образователни потребности в контекста на приобщаващото образование и социалното включване. Реализиран е теоретичен анализ на нормативната уредба и основни понятия, свързани със специалните образователни потребности, приобщаващото образование и социално включване, както и ролята на социалната работа за осигуряване на равен достъп до образование и подкрепа на децата и техните семейства. Представени са професионалните стандарти в социалната работа с деца със СОП и са разгледани основни съвременни подходи. Поставен е фокус като пример за добра практика дейността на Дневен център за деца и младежи с увреждания – Габрово, с акцент върху прилагането на иновативни практики като мобилна социална работа, сензорна терапия, подпомогната комуникация. Направен е извод, че използването на интердисциплинарни модели и съвременни подходи на работа допринася за по-ефективната

социална интеграция, повишаване на качеството на живот и успешното социално-образователно развитие на децата със специални образователни потребности.

This report presents modern approaches in social work with children with special educational needs in the context of inclusive education and social inclusion. A theoretical analysis of the legal framework and basic concepts related to special educational needs, inclusive education and social inclusion, as well as the role of social work in ensuring equal access to education and support for children and their families has been implemented. Professional standards in social work with children with special needs are presented and basic modern approaches are considered. As an example of good practice, the activities of the Day Center for Children and Young People with Disabilities – Gabrovo are focused, with an emphasis on the implementation of innovative practices such as mobile social work, sensory therapy, assisted communication. It is concluded that the use of interdisciplinary models and modern approaches to work contributes to more effective social integration, improving the quality of life and successful socio-educational development of children with special educational needs.

12. Цонева, Ж. (2019). Социално-педагогическо изследване на корелацията между тревожността и локуса на контрол при деца от Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи, *Международна научна конференция УНИТЕХ'19*, т. 3, УИ „В. Априлов"-Габрово, 163-166, ISSN 1313-230X.

Настоящият доклад е социално-педагогическо изследване на проблема с тревожността при децата, адаптирано в Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи (ЦНСТДМ). Представени са теоретичните аспекти на ситуационната и личната тревожност. Изследването анализира резултатите от проучване на нивата на тревожност и локус на контрол при деца при ЦНСТДМ, както и дали има връзка между тревожността и локуса на контрол при децата. Резултатите дават основание да се очертае значението на професионалната компетентност на специалистите за ранно идентифициране на рискови фактори, оценяване на индивидуалните потребности и избор на подходящи форми на социална подкрепа на децата с оглед насърчаване на тяхното психосоциално развитие, адаптация и по-успешно функциониране.

The current report is a social-pedagogical study of the problem of the anxiety in children, accommodated in Family-type placement center for children and youth (FTPCCY). The theoretical aspects of situational and personal anxiety are presented. The study analyzes the results of a research of the levels of anxiety and locus of control in children in FTPCCY, as well as whether there is a relationship between the anxiety and the locus of control in children. The results give grounds to outline the importance of the professional competence of specialists for early identification of risk factors, assessment of individual needs and selection of appropriate forms of social support for children in order to promote their psychosocial development, adaptation and better functioning.

13. Цонева, Ж. (2020). Теории, практически модели и стандарти на училищна социална работа, *Международна научна конференция УНИТЕХ'20*, т. 2, УИ „В. Априлов"-Габрово, 229-233. ISSN 1311-230X.

Социалната работа носи знания, ценности и умения, подходящи за справяне с огромния спектър от човешки проблеми, които възпрепятстват образователния напредък на учениците. Докладът разглежда основните теории и представя съвременни модели на практическа училищна социална работа. Разработените насоки и стандарти за международния аспект на училищната социална работа предоставят възможност да се отговори на променящите се нужди на училищните социални работници, клиентите, които обслужват, нуждите на педагогическите специалисти и образователните институции като цяло.

Social work brings knowledge, values and skills suitable for dealing with the huge range of human problems that hinder students' educational progress. The report discusses the main theories and presents modern models of practical school social work. The developed guidelines and standards for school social work international aspect provide an opportunity to respond to the changing needs of school social workers, the clients they serve, the needs of pedagogical specialists and educational institutions in general.

14. Цонева, Ж. (2021). Емоционалната устойчивост в социалната работа. *Сборник доклади от четвъртата научно-практическа конференция с международно участие „Социална работа, мениджмънт и социално развитие: съвременни предизвикателства, перспективи и иновативни практики“*, ТУ-Варна, 139-145, ISBN 978-954-20-0834-7.

В настоящия доклад се акцентира на емоционалната устойчивост като важен атрибут в социалната работа, който включва способността на индивида да управлява екстерналните и интерналните си потребности, ефективно да се справя със стресови ситуации и бърнаут синдрома. В разработката се представят ключови умения и качества за развитие на емоционалната устойчивост и ролята на супервизията в този процес.

This report focuses on emotional resilience as an important attribute in social work, which includes the individual's ability to manage their external and internal needs, effectively deal with stressful situations and burnout syndrome. The development presents key skills and qualities for the development of emotional resilience and the role of supervision in this process.

15. Николова-Минкова, В., **Цонева, Ж.** (2021). COVID-19 и възрастното население в България, *Сборник доклади от годишна Университетска научна конференция, електронно издание*, В. Търново, ИК на НВУ „В. Левски“, 1929-1939, ISSN 2367-7481.

Целта на настоящия доклад е да проследи влиянието и развитието на вируса SARS-COV-2 в България и по-специално сред възрастните хора. Особено внимание се отделя на процеса на застаряване в България в периода 2010-2019 г. Беше разгледана честотата на потребителите на жилищни социални услуги като маргинална група, както и предпоставките за разпространение на коронавирус сред потребителите на тези услуги. В заключение са представени мерки за ограничаване на заболеваемостта на възрастното население на България и насоки за подобряване на качеството на социалните услуги от типа резиденти при условията на пандемия.

The purpose of this report is to trace the influence and development of the SARS-COV-2 virus in Bulgaria and, in particular, among the elderly. Particular attention is paid to the aging process in Bulgaria in the period 2010-2019. The incidence of consumers of residential social services as a marginal group, as well as the prerequisites for the distribution of coronavirus among users of these services, was examined. In conclusion, measures are presented to limit the morbidity of the adult population of Bulgaria and guidelines for improving the quality of resident-type social services under the conditions of a pandemic.

16. Цонева, Ж. (2022). Семейна функционалност, рискови и протективни фактори. *Международна научна конференция УНИТЕХ'22*, т. 2, УИ „В. Априлов“-Габрово, 227-231, ISSN 1313-230X.

Наличието на рискови фактори в семейството може да застраши благосъстоянието на детето. Настоящият доклад е посветен на разбирането на взаимодействието между функционирането на

семейството и рисковите и защитни фактори, които влияят върху развитието на детето в множество измерения на функционирането. Силните страни на семейството и защитните фактори могат положително да повлияят на физическото, умственото, поведенческото, социалното, емоционалното и когнитивното развитие на детето.

The presence of risk factors in the family can endanger the well-being of the child. This report is devoted to understanding the interplay between family functioning and risk and protective factors that influence child development across multiple dimensions of functioning. Family strengths and protective factors can positively influence a child's physical, mental, behavioral, social, emotional, and cognitive development.

17. Цонева, Ж., Р. Петкова. (2023). Поддържащите обучения в контекста на иновационни технологии и методи, използвани при работа със зрително затруднени лица, *Сборник доклади от Пета научно-практическа конференция с международно участие „Социална работа, мениджмънт и социално развитие: съвременни предизвикателства, перспективи и иновативни практики 2023“*, Изд. ТУ-Варна, 225-229, ISSN 2815-5378.

Настоящият доклад има за цел да представи разнообразието от технологични иновации, налични у нас и по света при работа с хора със зрителни затруднения, както и необходимостта от поддържащи обучения на персонала, работещ с този контингент клиенти. Актуалността на изследвания проблем се обуславя от новите пътища, които водят към едно многообразие на рехабилитационни форми, технологични иновации, училищно и професионално интегриране с цел равноправно участие на затруднените индивиди в живота на обществото.

This report aims to present the variety of technological innovations available in our country and around the world in working with visually impaired persons, as well as the need for supporting training for staff working with this contingent of clients. The relevance of the researched problem is determined by the new paths that lead to a variety of rehabilitation forms, technological innovations, school and professional integration with the aim of equal participation of difficult individuals in the life of society.

18. Цонева, Ж., Ренета Петкова. (2025). “Локалите” – новата азбука на тийнейджърската агресия: А, Б, В – Агресия, Бой, Вандализъм. *Международна научна конференция УНИТЕХ’25*, т. 2, УИ „В. Априлов“-Габрово, 1-7, ISSN 3033-1404.

Настоящата статия разглежда значим и належащ съвременен проблем – нови форми на агресия сред тийнейджърите, известни като „локали“ – неформални младежки групи с агресивно поведение. Провежда се теоретичен анализ на проблема, за да се изясни неговата същност и значимост. Резултатите от емпирично изследване са представени с цел да се изследват проявите на агресия сред тийнейджърите и влиянието на така наречените „локали“. Резултатите от изследването показват, че „локалите“ се признават като сериозно и опасно явление с негативно въздействие в страната, налице е липса на доверие в училищната институция, семейството и специалистите са основните източници за справяне с проблема, както и са необходими комплексни мерки за справяне с него.

This article examines a significant and pressing contemporary issue - new forms of aggression among teenagers, known as "locals" - informal youth groups with aggressive behavior. A theoretical analysis of the problem is conducted to clarify its nature and significance. The results of an empirical study are presented with the aim of investigating manifestations of aggression among teenagers and the influence of the so-called "locals." The results of the study show that "locals" are recognized as a serious and dangerous phenomenon with a negative impact in the country, there is a lack of trust in the school

institution, family and specialists are the main sources for dealing with the problem, as well as complex measures are needed to deal with it.

19. Tsoneva, Zh. (2025). Innovative Technologies and Approaches in Social Work with Dependents. International Scientific Conference UNITECH'25, Gabrovo, 1-6, ISSN 3033-1404.

Настоящата статия разглежда проблема със зависимостта от гледна точка на иновативни технологии и подходи в социалната работа със зависими лица, като се позовава на ефективни практики, доказани през годините, но адаптирани според новите тенденции. Прегледът на литературата показва, че използването на иновативни технологии и подходи в терапията и подкрепата на зависимости (телездравни подходи, телетерапия, ориентирани към травма, подходи, базирани на пола, инструменти на база изкуствен интелект и др.) повишава качеството на лечението и резултатите му.

This article examines the problem of dependency from the point of view of innovative technologies and approaches in social work with dependent people, referring to effective practices that have been proven over the years, but adapted according to the new trends outlined. A review of the literature shows that the use of innovative technologies and approaches in addiction therapy and support (telehealth approaches, teletherapy, trauma-oriented approaches, gender-based approaches, artificial intelligence-based tools, etc.) increases the quality of treatment and its outcomes.

20. Tsoneva, Zh. (2025). Socio-Economic Consequences of Burnout Syndrome Among Professionals in Helping Professions. *In: Proceedings of the 15th International Conference "Economics and Management-Based on New Technologies" (EMoNT-2025)*; Vrnjačka Banja, Serbia; 22-25 June 2025. Kruševac: SaTCIP Publisher Ltd., 2025. pp.217-222, ISBN 978-86-6075-094-7.

Статията разглежда един от актуалните сложни проблеми на нашето време – синдромът на професионалното прегряване. Представени са резултатите от емпирично изследване на последиците от синдрома на прегаряне сред специалисти от помагащите професии в област Габрово, България. Представените теоретични възгледи върху основните аспекти на синдрома на прегаряне подчертават актуалността на разглеждания проблем. Според резултатите от изследването се отчита взаимозависимостта, взаимовлиянието и взаимосвързаността на факторите и последиците от професионалното прегряване в различни области на живота, като социална среда, финансово положение, здраве, психологически статус, семейни и социални отношения.

The article examines one of the current complex problems of our time, namely the syndrome of professional overheating. The results of an empirical study of the consequences of burnout syndrome among specialists from helping professions in the region of Gabrovo, Republic of Bulgaria, are presented. The presented theoretical views on the main aspects of burnout syndrome emphasize the relevance of the problem under consideration. According to the results of the study, the interdependence, interplay and interconnectedness of the factors and consequences of occupational overheating in various areas of life, such as social environment, financial situation, health, psychological status, family and social relations, are taken into account.

2. КНИГИ (МОНОГРАФИЯ), УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ ПОСОБИЯ

2.1. Хабилитационен труд (монография)

М1. Цонева, Ж. (2025). Консултирането в помагащите професии. Монография. Изд. ЕКС-ПРЕС – Габрово, ISBN 978-954-490-848-5.

Консултирането е наука, практика и изкуство. Съчетава умелото прилагане на редица подходи, теории, модели на консултиране с личните и професионални качества на специалиста. Като подкрепящи и помагащи специалисти, практикуващите от различни професионални области в целия спектър от сектори на здравната, образователната, правната, социалната и др. сфери, взаимодействат с хората за подобряване на тяхното благосъстояние, личностно развитите и стремежи. Помагащият професионалист може да бъде дефиниран като специалист, предлагащ психологически, социални, здравни или образователни услуги на индивиди, семейства, групи, общности. Хората от различни професионални сфери – лекари, учители, мениджъри, социални работници, здравни специалисти, считат консултирането като необходима услуга, допълваща тяхната специализирана дейност и допринасяща за по-качествени резултати.

Актуалността на това изследване се дължи до голяма степен на факта, че в литературата преди всичко присъства разбирането и разглеждането на консултирането в контекста на психологичните, психотерапевтични и други сродни концепции.

Тезата, към която се придържаме в настоящата разработка е, че въпросът за консултирането и неговото приложение в различните професионални сфери на помагащите специалисти, е контекстуално детерминиран по отношение на разбирането на консултирането като понятие, процес и явление.

Целта на монографията е допълване и надграждане на съществуващата литература, позовавайки се на теориите и редица емпирични изследвания, оформяне на теоретико-практически насоки за практикуващите и бъдещи помагащи специалисти, поднасяйки един комплексен модел за разбиране на консултирането като основен компонент на всяка една помагаща професия.

Структурата на разработката обхваща шест части, насочени към различни аспекти на консултативната дейност. В част първа “Теоретични аспекти на консултирането” се прави кратък преглед на историческото развитие на консултирането. Част втора “Роли и функции на консултанта в помагащите професии” обхваща консултирането в различните професионални полета като се представя личността на консултанта. В част трета “Консултативни контексти и видове консултиране“ се обръща внимание на различните видове консултиране – индивидуално, групово, семейно, мултикултурно и организационно, като се акцентира на взаимодействието между консултант и консултиран и произтичащите от него специфики на отделните разновидности на консултирането. По-специално внимание на мотивационното интервюиране като един от най-ефективните широкоприложими способи в консултантската практика в различните професионални области се обръща в част четвърта „Компетенции и техники за ефективно консултиране“. Част пета „Консултативен процес – структура и етапи“ представя характеристиката на всеки отделен етап от процеса на консултиране. Част шеста „Етични и правни въпроси в консултирането“ е насочена към професионалните стандарти и етични кодекси, на които се основава дейността на професионалиста-консултант.

Монографията има теоретико-приложна насоченост и е предназначена за широк кръг специалисти от помагащите професии. Подходяща е за обучението и подготовката на бъдещите специалисти – социални работници, психолози, педагози, медицински специалисти и др.

Counseling is a science, practice and art. It combines the skillful application of a number of approaches, theories, models of consultation with the personal and professional qualities of the specialist. As support and assisting professionals, practitioners from various professional fields across the spectrum of health, educational, legal, social, etc. sectors. spheres, interact with people to improve their well-being, personal development and aspirations. A helping professional can be defined as a professional offering psychological, social, health or educational services to individuals, families, groups, communities.

People from different professional fields – doctors, teachers, managers, social workers, health professionals, consider counseling as a necessary service, complementing their specialized activities and contributing to better results.

The relevance of this study is largely due to the fact that in the literature there is primarily an understanding and consideration of counseling in the context of psychological, psychotherapeutic and other related concepts.

The thesis we adhere to in this paper is that the issue of counseling and its application in the different professional fields of assisting professionals is contextually determined in terms of understanding counseling as a concept, process and phenomenon.

The purpose of the monograph is to supplement and upgrade the existing literature, referring to theories and a number of empirical studies, to form theoretical and practical guidelines for practitioners and future helping specialists, presenting a complex model for understanding counseling as a major component of each helping profession.

The structure of the development covers six parts addressing different aspects of the advisory work. Part one "Theoretical aspects of counselling" provides a brief overview of the historical development of counselling. Part Two "Roles and Functions of the Consultant in the Helping Professions" covers the counselling in the various professional fields by presenting the personality of the consultant. Part Three "Consultative Contexts and Types of Counseling" focuses on the different types of counseling – individual, group, family, multicultural and organizational, focusing on the interaction between counselor and counselor and the resulting specifics of the different types of counseling. In particular, attention to motivational interviewing as one of the most effective widely used methods in consulting practice in various professional fields is paid in Part Four "Competencies and techniques for effective counseling". Part Five "Consultative process – structure and stages" presents the characteristics of each individual stage of the consulting process. Part Six "Ethical and Legal Issues in Counselling" focuses on the professional standards and codes of ethics on which the activity of the professional consultant is based.

The monograph has a theoretical-applied orientation and is intended for a wide range of specialists from the helping professions. It is suitable for the education and training of future specialists - social workers, psychologists, pedagogues, medical specialists, etc.

2.2.Учебници

У1. Цонева, Ж. (2026). Социални компетентности. Учебник. УИ „Васил Априлов“ – Габрово, ISBN 978-954-683-739-4, 127 с.

Настоящият труд е посветен на изследването и развитието на социалните компетентности като ключов фактор за личностно, образователно и професионално функциониране на съвременния човек. В условията на динамично променяща се социална среда социалните компетентности се утвърждават като основна предпоставка за ефективно общуване, адаптивност и успешно справяне с житейски и професионални предизвикателства.

В първа глава са разгледани основните теоретични концепции, свързани със същността и съдържанието на социалните компетентности, като се проследява тяхното развитие в различни области като социалните науки, педагогиката, психологията. Втора глава представя водещи модели на социалните компетентности, които служат като основа за тяхното разбиране, анализ и практическо приложение. Трета глава е посветена на себепознанието като фундаментален компонент на социалните компетентности. Поставя се акцент на неговите теоретични аспекти и значението му за осъществяването на личните ресурси, силни страни и ограничения в социалното взаимодействие. Четвърта глава разглежда себемотивацията в нейната концептуална рамка, като ключов вътрешен механизъм за целеполагане, устойчивост и активно участие в социалните процеси. В пета глава се анализира себеуправлението като умение за саморегулация,

самодисциплина и отговорно поведение в различни социални ситуации. Шеста глава е посветена на рефлексията и саморефлексията като процеси, подпомагащи личностното развитие, ученето от опита и усъвършенстването на социалното поведение. Седма глава разглежда комуникативната компетентност като сърцевина на социалните умения, с акцент върху вербалната и невербална комуникация. Осма глава е насочена към компетентността за решаване на проблеми и управлението на конфликти, като се фокусира върху аналитичното мислене, вземането на решения и прилагането на ефективни стратегии в различни социални контексти. Девета глава анализира компетентността за работа в екип, като представя подходи и техники за ефективно взаимодействие и поддържане на позитивни взаимоотношения в работния колектив.

Ресурсът съчетава теоретични знания с практически насочени примери и въпроси за самоподготовка, което го прави подходящ за студенти, преподаватели, обучители и специалисти, работещи в сферата на образованието и социалната практика.

This work is devoted to the study and development of social competences as a key factor for the personal, educational and professional functioning of modern man. In a dynamically changing social environment, social competencies are established as a basic prerequisite for effective communication, adaptability and successful coping with life and professional challenges.

In the first chapter, the main theoretical concepts related to the essence and content of social competences are examined, tracing their development in various fields such as social sciences, pedagogy, psychology. Chapter Two presents leading models of social competences that serve as the basis for their understanding, analysis and practical application. A third chapter is dedicated to self-knowledge as a fundamental component of social competences. Emphasis is placed on its theoretical aspects and its importance for the realization of personal resources, strengths and limitations in social interaction. Chapter Four examines self-motivation in its conceptual framework as a key internal mechanism for goal-setting, sustainability and active participation in social processes. The fifth chapter analyzes self-management as a skill for self-regulation, self-discipline and responsible behavior in various social situations. Chapter Six is devoted to reflection and self-reflection as processes supporting personal development, learning from experience and improving social behavior. Chapter Seven examines communicative competence as the core of social skills, with an emphasis on verbal and non-verbal communication. Chapter Eight focuses on problem-solving competence and conflict management, focusing on analytical thinking, decision-making, and the implementation of effective strategies in various social contexts. Chapter 9 analyzes teamwork competence by presenting approaches and techniques for effective interaction and maintaining positive relationships in the work team.

The resource combines theoretical knowledge with practical examples and self-study questions, making it suitable for students, teachers, trainers and specialists working in the field of education and social practice.

2.3. Учебно пособие

У2. Николова-Минкова, В., **Цонева, Ж.,** Колев, Пл. (2024). Методическо ръководство за разработване на дипломна работа, УИ „Васил Априлов“, Габрово, ISBN 978-954-683-703-5, с. 90

Дипломирането на студентите от специалност „Социална работа и европейски политики“ при Технически университет – Габрово се осъществява чрез разработване и защита на дипломна работа. Дипломната работа отразява натрупаните от студентите знания в специфична област и е основание за получаване на квалификационна степен „магистър“ по „Социални дейности“.

Катедра „Социални и стопански науки“ при Технически университет – Габрово има богат опит при реализацията на дипломирането посредством дипломна работа. Разработването на дипломна работа е завършващ етап на изследователската дейност на студентите, чрез която те показват не

само притежаваните компетенции за набиране и анализиране на информация, но се откроява и техният фокус върху конкретни социални въпроси, свързани с професионалното им развитие и реализация.

Учебното пособие е посветено на уменията, необходими на студентите за организиране, написване и оформяне на дипломната работа, както и подготовката за защита и последващата защита на дипломната работа. Акцентира се върху дейността на студентите, което предопределя учебния характер на пособието.

Съдържанието на учебното пособие е подходящо за студенти, изучаващи различни специалности в направление „Социални дейности“, завършващи своето обучение с дипломна работа, поради неговата теоретична и практическа насоченост. Учебното пособие е подходящо и за студенти от други учебни структурни звена на Технически университет – Габрово.

The graduation of students in the specialty "Social Work and European Policies" at the Technical University of Gabrovo is carried out through the development and defense of a diploma thesis. The diploma work reflects the knowledge accumulated by students in a specific field and is the basis for obtaining a Master's degree in Social Activities.

The graduation of students in the specialty "Social Work and European Policies" at the Technical University of Gabrovo is carried out through the development and defense of a diploma thesis. The diploma work reflects the knowledge accumulated by students in a specific field and is the basis for obtaining a Master's degree in Social Activities.

The textbook is dedicated to the skills needed by students to organize, write and shape the thesis, as well as the preparation for the defense and subsequent defense of the thesis. Emphasis is placed on the activities of the students, which predetermines the educational nature of the manual.

The content of the textbook is suitable for students studying various specialties in the field of "Social Activities", completing their studies with a diploma thesis, due to its theoretical and practical orientation. The textbook is also suitable for students from other educational structural units of the Technical University of Gabrovo,.

УЗ. Цонева, Ж. (2025). Развитие на социални компетентности в социалната работа с деца в риск. Учебно помагало. УИ „Васил Априлов“ – Габрово, ISBN 978-954-683-740-0, с. 118

Социалната работа с деца в риск е една от най-отговорните, предизвикателни и сензитивни професии. Тя предполага не само професионални знания и умения, но и проява на хуманизъм, емпатия, способност за саморефлексия. В ежедневната си практика социалният работник е изправен пред редица предизвикателства, които поставят на изпитание неговите професионални знания, умения и социални компетенции.

Целта на учебното помагало е да предостави на студентите един цялостен поглед върху необходимите социални компетентности в социалната работа с деца в риск. Чрез развиване на ключови социални компетентности бъдещите специалисти ще могат уверено и ефективно да осъществяват своята практическа професионална дейност.

Помагалото е насочено към развиване на компетентности като:

- Себепознание, себемотивация, себеуправление, саморефлексия
- Комуникативни умения и умения за работа в екип
- Умения за решаване на проблеми и справяне с конфликти
- Устойчивост, критично мислене и етично поведение

Ресурсът съчетава теоретични насоки и практически инструменти за личностно и професионално развитие. Предложените упражнения могат да се използват в интерактивни сесии (дискусии, работа по казуси, ролеви игри, дневници, работа в групи или самостоятелно) чрез участие в сигурна и толерантна среда на споделяне. Чрез включването в индивидуални и групови дейности се насърчава развиването на умения за идентифициране на собствените си вътрешни

ресурси, анализиране на преживяванията си и изграждане на личен професионален стил, въз основа на уважение, разбиране и етичност.

Настоящото учебното помагало може да се използва както в процеса на обучение на студенти, бъдещи социални работници, така и за самоподготовка.

Social work with children at risk is one of the most responsible, challenging and sensitive professions. It implies not only professional knowledge and skills, but also a manifestation of humanism, empathy, and the ability to self-reflection. In his daily practice, the social worker faces a number of challenges that put his professional knowledge, skills and social competencies to the test.

The purpose of the textbook is to provide students with a comprehensive view of the necessary social competencies in social work with children at risk. By developing key social competencies, future specialists will be able to confidently and effectively carry out their practical professional activities.

The manual is aimed at developing competencies such as:

- Self-cognition, self-motivation, self-management, self-reflection
- Communication and teamwork skills
- Problem-solving and conflict resolution skills
- Sustainability, critical thinking and ethical behavior

The resource combines theoretical guidelines and practical tools for personal and professional development. The proposed exercises can be used in interactive sessions (discussions, case studies, role plays, diaries, group work or alone) by participating in a safe and tolerant sharing environment. Through involvement in individual and group activities, the development of skills to identify one's own internal resources, analyze one's experiences and build a personal professional style, based on respect, understanding and ethics, is encouraged.

This textbook can be used both in the process of training students, future social workers, and for self-training.

дата: 28.08.2026 г.

подпис:

/гл. ас. д-р Жанета Николаева Цонева/